

Parcs Naturals
de la Comunitat Valenciana

Nº 07. JULIOL - SETEMBRE 19

GENERALITAT VALENCIANA

parc natural de la marjal de pego-oliva

Ullals

INFO trimestral del Parc Natural de la Marjal de Pego-Oliva

01
MANTENIMENT I CONSERVACIÓ

01. Luiji, l'emigrant.
02. Lliures de caragol poma.

03
EDUCACIÓ I INTERPRETACIÓ

03. TEI de l'IES Enric Valor de Pego.
04. Etnomusicologia i arròs.

05
COL·LABORACIÓ

05. Cranc blau (*Callinectes sapidus*).
El Cranc Blau en el Parc Natural marjal Pego-Oliva.

07
NOTÍCIES I AGENDA

07. Brigada completa.
07. Properes activitats.
07. Recorda: Tu pots participar.

MANTENIMENT I CONSERVACIÓ

LUIJI, L'EMIGRANT.

Ja hem fet un gran eco del projecte de reintroducció de l'àguila pescadora, però sempre és poc l'esforç de manteniment de fauna i l'esforç de conscienciació, sensibilització i difusió d'aquestes tasques i de la seua importància.

Creguem que no pecaríem de autocomplaents, fent veu de tots els participants, si afirmarem que el projecte evoluciona favorablement i que ja és un èxit: hem introduït 4 àguiles, totes han sobreviscut, s'ha involucrat moltíssima gent (voluntaris, empreses, associacions, institucions...) i apenes ha hagut contacte àguila-humà, llevant de rescats i altres emergències.

Tots els polls han tingut incidències des del seu alliberament, i ha suposat en tots una preocupació i una ocupació. Han hagut rescats, caps i ales alacaigudes, vespes, col·lisions contra tanques metàl·liques, màquia...

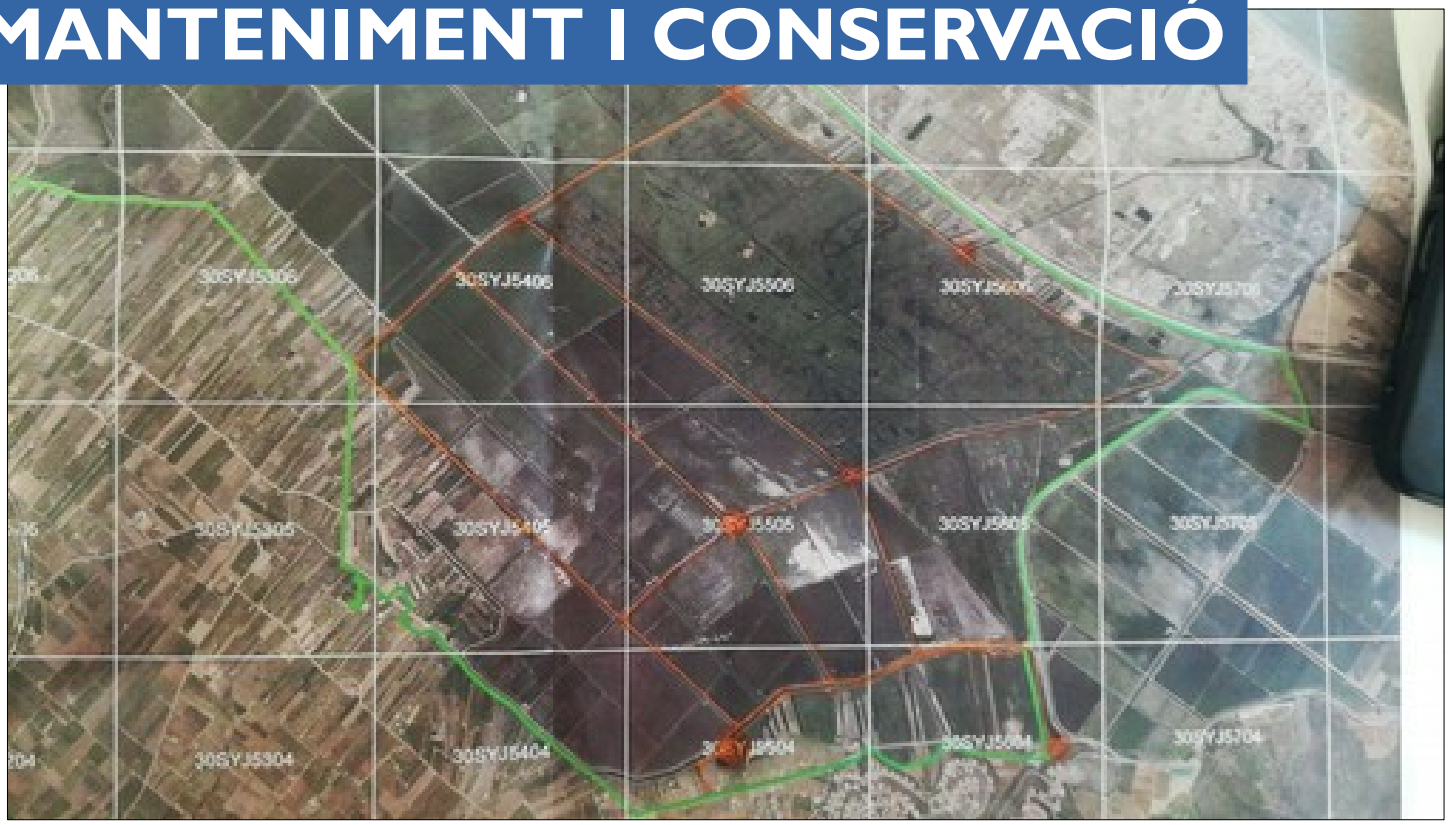
Lulú, l'ultima femella alliberada, és la que pitjors experiències ha viscut, ja va eixir del Hacking amb poques aptituds de vol. Ha hagut de ser ingressada en un centre veterinari i és la que més rescats ha necessitat, l'últim com a conseqüència de les fortes tempestes de setembre. Abans de l'ingrés se l'ha observada alacaiguda i posada al sol; ara, a finals de setembre, presenta un comportament més normal. No ix de la Marjal.

Quillo, l'últim mascle alliberat, evoluciona normalment. Es mou per la Marjal i l'entorn pròxim. També ha patit un temps d'escassa energia. Aquesta dolenta temporada de Quillo i Lulú pot ser deguda als vespers assentats en els menjadores, ja retirats. Mentre escrivim aquestes línies, ens arriba informació sobre la seua última ubicació, al mig del Sàhara, ja ha començat la migració.

Marina, femella, és la que millor aptitud de vol ha presentat des del primer dia. Pareix que ha trobat nuvi en l'Albufera, festejant aquests últims dies. Sempre ha mostrat vols segurs i sense cap incidència, excepte aquella nit que va passar prop d'un pal elèctric no rectificat, espantant-nos, i va aparèixer al dia següent posada als cables. Ha visitat el Mediterrani, mar Menor, embassaments de Beniarrés, Bellús i Sitjes (Onda), Albacete ...

Luiji, mascle, amb una eixida de la gàbia una mica accidentada i alguns rescats dels primers dies, ens ha sorprès amb el seu instint migratori. A banda dels moviments «locals» ha fet dos grans migracions, una en agost arribant a Toulouse, volant més de 1600 km en 11 dies, el que sembla una «migració errònia»; i una altra en setembre cap al sud, creuant el Sàhara, una verdadera migració, amb unes jornades de més de 300 km (la màxima de 445 km), fins arribar al Sahel, on roman ara.

MANTENIMENT I CONSERVACIÓ

LLIURES DE CARAGOL POMA.

L'última prospecció de caragol poma ha sigut negativa, una noticia positiva.

Aquest gasteròpode, *Pomacea* spp., és una gran amenaça per a un aiguamoll degut a la seua gran voracitat de plantes aquàtiques i algues, i la alta adaptació a la alternança inundació-dessecació i a les fortes precipitacions, afectant fortament als ecosistemes reduint la seua biodiversitat. Suposa també un greu problema per a l'arròs, al menjar-se les plàntules i les llavors.

A finals de juliol, coordinats pel Centre de Conservació d'Espècies Dulciaqüícoles de la Comunitat Valenciana «El Palmar», i amb la col·laboració dels voluntaris de Voluns, de la Brigada Ambiental i l'Educador Ambiental, vam escometre la cerca de postes del caragol poma, unes postes molt visibles, rosades, i en estructures aèries com parets de formigó dels canals, fulles, branques o troncs.

En Espanya s'ha detectat al 2009 en el Delta de l'Ebre on està restringit. Fora del Delta només s'ha trobat al 2015 en la zona arrossera del Baix Empordà, Girona, on s'ha pogut eradicar.

Està prohibida la seua circulació en Espanya i és obligada la inspecció anual per a tots els estats membres de la Unió Europea.

EDUCACIÓ I INTERPRETACIÓ

TEI DE L'IES ENRIC VALOR DE PEGO.

Un projecte de «Tutoria Entre Iguals» suposa que un grup d'alumnes més majors tutoritzen, assisteixen i ajuden a un grup d'alumnes del mateix centre més menuts durant tot el curs, corresponent un tutor a un tutoritzat. Es busca una millor integració del menuts, un major enteniment entre ells, minvant moltes actituds exclusives, com les quintades abusives o el «bullying», o un reforç de les postures de responsabilitat.

El TEI de l'IES Enric Valor (Pego) inclou moltes activitats, i una d'elles fou visitar i conèixer el Parc, utilitzant un dels seus serveis ecosistèmics en l'educació.

Així, en grups reduïts, els alumnes rotaren entre quatre activitats: Parc Natural, Projecte de reintroducció de l'àguila pescadora, Conreu compatible de l'arròs i Ús lúdic i temporal del passeig en barca pel Salinar.

Amb l'Institut col·laborarem el Parc (amb el seu Educador), Vida Silvestre (amb Itziar, cuidadora de les àguiles i cofundadora de Magic & Nature), Vicent Dominguis (fundador de Pego Natura i soci del Grup Arrosser de les Tanques) i Arrels Marinades (empresa d'interpretació del patrimoni que gestiona els servei de les barques de l'Ajuntament de Pego).

EDUCACIÓ I INTERPRETACIÓ

ETNOMUSICOLOGIA I ARRÒS.

La campanya de setembre dels Parcs Naturals ha sigut sobre Patrimoni Etnogràfic, amb el títol «Patrimoni etnogràfic: l'herència d'un poble». El Parc Natural de la Marjal de Pego-Oliva ha participat en aquesta campanya amb una activitat de patrimoni cultural, agrari i social al mateix temps, utilitzant com a vehicles la música arrelada a la cultura arrossera i altres conreus, i els instruments construïts amb elements naturals o reciclats. Una activitat d'Etnomusicologia.

A més a més, per a millorar el marc temporal, s'ha fet coincidir amb la III Setmana Gastrocultural de l'arròs Bomba i Bombó, que organitza l'Ajuntament de Pego.

Gràcies a l'Ajuntament poguérem fer l'activitat «Etnomusicologia basada en el conreu de l'arròs» en el seu Museu Etnològic.

I molt especialment agraïts, tant el Parc com els quasi 25 assistents, a Josep Cendra i Piera, músic i etnomusicòleg, que va compartir amb nosaltres les seues experiències i la seua recol·lecció d'instruments naturals i de cançons arrosseres, agràries i locals; per cert, algunes recopilades als seus «Quaderns de Pego».

Gaudírem tots, encara més, quan cantarem la «Cançó de Batre» dirigits per Josep.

CRANC BLAU (*Callinectes sapidus*)

La presència d'espècies invasores en els nostres espais naturals causa alteracions en els diferents ecosistemes. En aquest article anem a conèixer un poc més a fons l'existència del cranc blau (*Callinetes sapidus*) en el Parc Natural de la Marjal de Pego-Oliva.

Característiques principals: El cranc blau és un crustaci de l'ordre dels decàpodes format per cinc parells de potes i el seu cos està cobert per un exosquelet de color verd fosc. En el cas dels mascles, les potes són d'un color gris-blavós i en les femelles són d'una tonalitat roig-ataronjat. Aquest cranc té un parell de pinces d'una grandària bastant elevada en la parta davantera utilitzada per a menjar, furgar i defensar-se. Poden viure entre 3 i 8 anys.

Descripció: La closca de *Callinectes sapidus* pot mesurar fins a una amplada entre 25-30 cm i pesar fins a 0,250 kg. El dimorfisme sexual es pot identificar en la forma de l'abdomen i el color de les potes. L'abdomen és llarg i estrat als mascles, ample i arrodonit a les femelles madures. També es veu diferència en la mida dels exemplars i en la duresa de les pinces, sent major en el cas dels mascles.

Distribució i hàbitat: És una espècie nativa de la costa occidental de l'oceà Atlàntic, des de Nova Escòcia fins a Argentina i al voltant de tot el Golf de Mèxic. L'activitat humana ha ampliat la seva distribució arreu del planeta, s'han trobat exemplars en les coste de Japó i Europa.
Habiten en costes tropicals i temperades, en aigües de badies, llacunes costaneres, estuaris i desembocadures dels rius, a una temperatura entre els 18 i 23 °C, i a les platges a profunditats entre 0,40 i 2 metres.

Alimentació i reproducció: El cranc blau és una espècie omnívora molt activa i voraç, sent oportunistes i amb capacitat d'aprofitar-se de restos d'altres animals. La seua dieta es basa sobretot de clòtxines, caragols, peixos, gripaus, plantes i inclús altres crancs.

Com la resta de crustacis, són ovípars. Es caracteritza per ser una espècie d'*estratègia r*, amb una elevada capacitat de fecundació antre 70.000 a 2.000.000 d'ous i es reprodueixen en aigües properes a les costes a la primavera i estiu, sent la temperatura de l'aigua un condicionant per a la seva capacitat reproductiva.

COL·LABORACIÓ

EL CRANC BLAU EN EL PARC NATURAL MARJAL PEGO-OLIVA

ON VIU?

El cranc blau és una espècie que habita en zones humides com ara rius, canals, ullals, séquies, etc. Per aquesta raó la marjal Pego-Oliva és un hàbitat perfecte per al seu desenvolupament. S'han trobat exemplars de *Callinectes sepidus* en les zones del Bullent i el Molinell i fins i tot en la part més alta de la marjal (la Parada de Sant Pere, Blau de Calapatar).

QUÈ MENJA?

Al ser un espècie omnívora, no presenta cap dificultat a l'hora d'alimentar-se. Com s'ha vist en altres espais naturals, el cranc blau s'alimenta del cranc roig (*Procambarus clarkii*), clotxinots (*Anodonta cygnea* i *Potomida littoralis*) i peixos de menor tamany. Pescadors de la conca del riu Segura asseguren que aquest crustaci s'alimenta de la cria del llagostí i de la sèpia.

AMENACES

Des del punt de vista ambiental, el cranc blau és una espècie de gran amenaça per la seua grandària i fortalesa, així com per la seua capacitat d'adaptació. En la marjal Pego-Oliva no presenta cap rival a l'hora d'expandir-se, podent afectar a altres espècies autòctones com el samaruc (*Valencia hispanica*) o la gambeta gavatxa (*Dugastella valentina*), així com l'altre crustaci invasor, el cranc roig. Entre els seus depredadors podem comptar amb el polp, l'agró blau (*Ardea cinerea*) i l'agró roig (*Ardea purpurea*).

OPORTUNITATS

En l'àmbit culinari, el cranc blau és una espècie molt cotitzada per nombrosos cuiners de tota la comarca, amb un destacat valor comercial. Aquest cranc es consumeix quan es realitza la muda i el seu esquelet es tou. Un dels plats més característics és l'arròs melós amb cranc, molt conegut en altres zones del mediterrani.

Marc Balbastre Cuenca
Enginyer Tècnic Forestal
Estudiant del Màster en Enginyeria de Forests en la UPV

NOTÍCIES I AGENDA

BRIGADA COMPLETA.

Des de finals de juny, amb la incorporació d'Emili Piquer com a capatàs, la Brigada Ambiental del Parc està completa. Un equip de quatre persones es dediquen a les tasques pròpies de manteniment del Parc.

Al llarg d'aquest estiu podem destacar la alta col·laboració amb el Servei de Vida Silvestre pel Projecte de Reintroducció de l'Àguila Pescadora.

PROPERES ACTIVITATS.

Continuem preparant més activitats, tenim programades per a octubre una activitat relacionada amb ocells i plàstics, una ruta per Segària.
En pròxims mesos continuarem preparant més activitats, per a assabentar-te bé d'elles, inscriu-te a les llistes de distribució, ACÍ.

RECORDA: TU POTS PARTICIPAR.

No oblides que pots aprofitar estes fulles per publicar fotos, articles, col·laboracions… en definitiva, que el butlletí puga ser un lloc de trobada de tots els que estimem la Marjal. **Per fer-nos arribar el que vos agradaria que publicàrem en aquestes pàgines trimestrals, ho podeu enviar per correu electrònic a la direcció de parque_pegooliva@gva.es.**

Redacció: **Equip Tècnic de la Marjal de Pego-Oliva**

Generalitat Valenciana
Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural
C/ Llavador nº 5.
C.P.:03780, Pego. Alacant.
Telf.: 679195227
e-mail: parque_pegooliva@gva.es
web: http://parquesnaturales.gva.es

GENERALITAT VALENCIANA

parc natural de la marjal de pego-oliva